ARREST VAN HET HOF (EERSTE KAMER)
VAN 19 JANUARI 1984 [1]

K. Andersen en anderen tegen Europees Parlement

„Ambtenaren — schoning van salaristabel"

Zaak 262/80

Samenvatting

1. *Ambtenaren — Beroep — Bezwarende handeling — Begrip — Salarisafrekening waarmee ter zake van bezoldiging geldende verordeningen worden toegepast*
(Ambtenarenstatuut, artikelen 90 en 91)

2. *Exceptie van onwettigheid — Artikel 184 EEG-Verdrag — Voorwerp*

1. Een door een instelling vastgestelde en aan een ambtenaar afgegeven salarisafrekening maakt een bezwarende handeling uit waartegen een klacht, en eventueel een beroep, kan worden gericht. De omstandigheid dat de betrokken instelling enkel de geldende verordeningen betreffende de bezoldiging toepast, is daarbij niet terzake dienend.

2. In artikel 184 EEG-Verdrag komt een algemeen beginsel tot uitdrukking, krachtens hetwelk iedere procespartij met het oog op de nietigverklaring van een tot haar gerichte beschikking de rechtsgeldigheid van eerdere, aan de bestreden beschikking ten grondslag liggende regelgevende handelingen incidenteel mag aanvechten.

In zaak 262/80,

K. ANDERSEN en anderen, ambtenaren bij het secretariaat-generaal van het Europees Parlement, vertegenwoordigd door G. Vandersanden, advocaat te Brussel, domicilie kiezende te Luxemburg ten kantore van J. Biver, advocaat aldaar, Rue Goethe 2,

verzoekers,

tegen

1 — Procestaal: Frans.

EUROPEES PARLEMENT, vertegenwoordigd door M. Schmidt, directeur Personeel en sociale zaken, bijgestaan door A. Bonn, advocaat te Luxemburg, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg te diens kantore, Côte d'Eich 22,

verweerder,

betreffende een beroep tot nietigverklaring van het stilzwijgend genomen besluit van het Europees Parlement tot afwijzing van de klacht, door verzoekers ingediend tegen het besluit van het Europees Parlement om hun geldelijke rechten vast te stellen op basis van verordening nr. 160/80 van de Raad van 21 januari 1980 houdende wijziging van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen (PB L 20 van 1980, blz. 1),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: T. Koopmans, kamerpresident, A. O'Keeffe en G. Bosco, rechters,

advocaat-generaal: S. Rozès
griffier: A. W. H. Meij, referendaris

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop en de conclusies, middelen en argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

1. Luidens artikel 65, lid 1, Ambtenarenstatuut stelt de Raad jaarlijks een onderzoek in naar het bezoldigingspeil van de ambtenaren en andere personeelsleden van de Gemeenschappen, en besluit hij eventueel de bezoldigingen aan te passen.

Artikel 64 bepaalt dat op de bezoldiging een aanpassingscoëfficiënt kan worden toegepast, naar gelang van de levensomstandigheden in de verschillende plaatsen van tewerkstelling. Ingevolge artikel 65,

lid 2, beslist de Raad bij aanzienlijke wijziging van de kosten van levensonderhoud binnen een termijn van ten hoogste twee maanden, welke maatregelen tot wijziging van de aanpassingscoëfficiënten dienen te worden getroffen.

Tijdens zijn vergadering van 29 juni 1976 stelde de Raad een nieuwe methode vast voor de aanpassing van de bezoldigingen van de ambtenaren en de andere personeelsleden der Gemeenschappen.

Blijkens de processtukken had deze nieuwe methode onder meer tot doel de aanpassingscoëfficiënt, die destijds voor België en Luxemburg 148,7 bedroeg, in de tabel van de basissalarissen te verwerken. Zonder begeleidende maatregelen zou dit hebben geleid tot een daling van de nettobezoldigingen, aangezien de aldus verhoogde basissalarissen ook tot grondslag van de gemeenschapsbelasting en van de andere verplichte inhoudingen zouden dienen.

Om dit te voorkomen, stelden de vertegenwoordigers van het personeel tijdens het aan de vaststelling van de nieuwe methode voorafgaand overleg met de Raad voor, op de belastingschijven van de bezoldiging niet enkel de nieuwe, nog vast te stellen aanpassingscoëfficiënt toe te passen, doch ook de erin verwerkte aanpassingscoëfficiënt. Voorts wezen zij op het gevaar van distorsies bij de verwerking van aanpassingscoëfficiënten, indien men daarbij uitging van de minst gunstige situatie, bijvoorbeeld die van de ongehuwde ambtenaar die niet in aanmerking kwam voor de diverse toelagen. De Raad koos evenwel voor een andere manier om een vermindering van de nettobezoldigingen te voorkomen, zonder de belastingschijven proportioneel met de stijging van de basissalarissen aan te passen.

Ingevolge de op 29 juni 1976 vastgestelde nieuwe aanpassingsmethode besluit de Raad tot aanpassing van de bezoldigingen op nettobasis en wordt het aldus vastgestelde nettopercentage of -bedrag volgens de hierna omschreven methode verwerkt in de salarisschalen van artikel 66 van het Statuut en artikel 63 van de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden:

„— de aanpassing waartoe is besloten, wordt toegepast op het bedrag van de nettobezoldiging voor elke salaristrap van elke ambtenarenrang en elke salarisklasse van elke groep van andere personeelsleden;

— de nieuwe salarisschaal op brutobasis wordt bepaald door voor elke salaristrap of salarisklasse het brutobedrag vast te stellen, dat na aftrek van de belastingen en de verplichte inhoudingen het nettobedrag geeft, aangepast zoals hierboven is aangegeven;

— voor deze omzetting van nettobedragen in brutobedragen wordt rekening gehouden met de situatie van een ongehuwde ambtenaar die niet in aanmerking komt voor de diverse vergoedingen en toelagen;

— de verwerking van de aanpassing op nettobasis in de salarisschalen heeft tot gevolg dat de aanpassingscoëfficiënt voor België en Luxemburg wordt vastgesteld op 100 %, terwijl de aanpassingscoëfficiënten voor de andere landen van tewerkstelling worden aangepast met inachtneming van de verschillen tussen het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud in deze landen en het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud te Brussel, alle uitge-

drukt in gemeenschappelijke indexen."

Overeenkomstig de nieuwe methode

— wordt een eventuele tussentijdse aanpassing van de bezoldigingen op grond van artikel 65, lid 2, in de vorm van een wijziging van de betrokken aanpassingscoëfficiënten, in mindering gebracht in het kader van het volgende jaarlijkse onderzoek;

— wordt de dan voor België en Luxemburg geldende aanpassingscoëfficiënt op voormelde wijze in de salarisschalen verwerkt; de aanpassingscoëfficiënt voor België en Luxemburg gaat dus 100 % bedragen, terwijl die voor de andere landen van tewerkstelling dienovereenkomstig worden aangepast.

De methode omvat verder een herzieningsclausule, „teneinde met name eventuele [in de methode] aan te brengen verbeteringen vast te stellen en eventuele vertekeningen te corrigeren."

De aanpassingscoëfficiënten werden voor het eerst in de salaristabellen verwerkt bij verordening nr. 3177/76 van de Raad van 21 december 1976 houdende aanpassing van de bezoldigingen en de pensioenen van de ambtenaren en andere personeelsleden der Europese Gemeenschappen, alsmede van de aanpassingscoëfficiënten welke van toepassing zijn op deze bezoldigingen en pensioenen (PB L 359 van 1976, blz. 1). Deze verordening bracht de aanpassingscoëfficiënt voor België en Luxemburg, die sedert 1 juli 1976 op 157,8 was gesteld, per 1 januari 1977 terug tot 100, terwijl terzelfdertijd nieuwe salaristabellen van kracht werden.

2. Deze maatregelen leidden tot distorsies tussen de ambtenarensalarissen, in het voordeel van hen die recht hadden op belastingaftrek en/of een ontheemdingstoelage genoten. Teneinde die distorsies weg te nemen en te voorkomen dat zij zich in de toekomst opnieuw zouden voordoen, heeft de Raad bij verordening nr. 2859/77 van 19 december 1977 houdende aanpassing van de bezoldigingen en de pensioenen van de ambtenaren en andere personeelsleden der Europese Gemeenschappen, alsmede van de aanpassingscoëfficiënten welke van toepassing zijn op deze bezoldigingen en pensioenen (PB L 330 van 1977, blz. 1), een wijziging aangebracht in zijn verordening nr. 260/68 van 29 februari 1968 tot vaststelling van de voorwaarden en de wijze van heffing van de belasting ten bate van de Europese Gemeenschappen (PB L 56 van 1968, blz. 8). Deze wijziging hield in, dat voor het tijdvak van 1 juli 1977 tot en met 30 juni 1978 op de belastingschijven een aanpassingscoëfficiënt van 106,084 zou worden toegepast.

Bij besluit van de Raad van 26 juni 1978 werd vervolgens de op 29 juni 1976 ingevoerde aanpassingsmethode gewijzigd door invoering van een correctieformule voor de in artikel 4 van voormelde verordening nr. 260/68 bedoelde belastingschijven.

Ofschoon de Raad daarmee een herhaling van de bij de toepassing van verordening nr. 3177/76 tussen 1 januari en 30 juni 1977 gebleken distorsie voorkwam, bleef de distorsie waartoe voormelde verordening had geleid, niettemin van jaar tot jaar doorwerken, doordat de latere salarisaanpassingen gebaseerd wa-

ren op de bij die verordening vastgestelde salarisschaal.

Constaterende dat de verwerking — per 1 januari 1977 — van de correctiecoëfficiënt 157,8 in de tabel van de basissalarissen, waartoe in december 1976 was besloten, aanleiding had gegeven tot ongewilde verhogingen van de geldelijke rechten, stelde de Raad op 21 januari 1980 verordening nr. 160/80 houdende wijziging van het Ambtenarenstatuut vast (PB L 20 van 1980, blz. 1), teneinde aan die situatie een einde te maken. Deze verordening bevatte een nieuwe tabel van maandelijkse brutosalarissen, waaruit de betrokken distorsies waren weggewerkt. Zij trad op 27 januari 1980 in werking met terugwerkende kracht tot 1 juli 1979. Zij bepaalde evenwel, dat niets werd teruggevorderd van de salarissen die de betrokkenen tussen 1 juli 1979 en de datum van inwerkingtreding hadden ontvangen. Voorts werd een overgangsregeling ingevoerd ten behoeve van de ambtenaren wier salaris ten gevolge van de toepassing van de nieuwe salarisschaal lager werd. Zolang de toepassing van de nieuwe schaal hun een inkomensverlies opleverde, bleef de oude regeling voor hen gelden.

Enkele bijzondere gevallen daargelaten, werden de verlagingen van de basissalarissen ten gevolge van deze „schoning" (nettoyage) van de salaristabel, ongedaan gemaakt door verordening nr. 161/80 van de Raad van dezelfde datum, betreffende de jaarlijkse aanpassing van de bezoldigingen op basis van de geschoonde salaristabel (PB L 20 van 1980, blz. 5), eveneens van toepassing vanaf 1 juli 1979.

3. Op 26 april 1980 dienden verzoekers overeenkomstig artikel 90, lid 2, van het Statuut gelijkluidende klachten in tegen de salarisafrekening over februari 1980 en tegen het bericht betreffende de betaling van het na te betalen salaris over de periode van 1 januari 1979 tot 31 januari 1980, waarbij zij verzochten hun salaris en de nabetaling te berekenen zonder toepassing te geven aan verordening nr. 160/80.

Het Europees Parlement heeft deze klachten stilzwijgend afgewezen door ze niet binnen de in artikel 90, lid 2, van het Statuut voorziene termijn te beantwoorden. Daarop hebben verzoekers op 25 november 1980 het onderhavige gezamenlijk beroep ingesteld.

Het Hof (Eerste kamer) heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

Op aanvraag van verzoekers heeft de president van de Eerste kamer de mondelinge behandeling evenwel uitgesteld tot na de uitspraak van het arrest in zaak 59/81 (Commissie/Raad) op 6 oktober 1982.

II — Conclusies van partijen

Verzoekers concluderen dat het den Hove behage:

— het beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren;

— verweerder in de kosten te verwijzen.

Het *Europees Parlement* concludeert dat het den Hove behage:

— het beroep niet ontvankelijk te verklaren;

— subsidiair, het Parlement akte te verlenen dat het zich voor de grond van het beroep refereert aan het oordeel van het Hof.

III — Middelen en argumenten van partijen

De ontvankelijkheid

Verzoekers wijzen er op, dat het beroep gericht is tegen de afrekeningen van het na te betalen salaris en van het salaris over februari en maart 1980, waarvan zij de nietigverklaring vorderen, voor zover deze afrekeningen het resultaat zijn van de toepassing van de bij verordening nr. 160/80 ingevoerde „geschoonde" salarisschalen. Het gaat hier dus om een beroep tot nietigverklaring van individuele besluiten, waaraan een exceptie van onwettigheid ten aanzien van 's Raads verordening nr. 160/80 is gekoppeld.

Het *Europees Parlement,* verweerder, merkt op, dat naar luid van artikel 90, lid 2, van het Statuut de bezwarende handeling waartegen de ambtenaar een klacht kan indienen, een „besluit" van het gezag dient te zijn dan wel het uitblijven van een bij het Statuut verplichte maatregel. De salarisafrekeningen waarvan de nietigverklaring wordt gevorderd, zijn niet de concretisering van besluiten van de administratie, doch slechts de loutere uitvoering door de administratie van bepalingen van algemene strekking, betreffende de bezoldiging van de ambtenaren.

De door verzoekers opgeworpen exceptie van onwettigheid is evenmin toelaatbaar, aangezien artikel 184 EEG-Verdrag in casu niet van toepassing is. Waar het rechtstreeks beroep dat verzoekers ingevolge artikel 173 EEG-Verdrag tegen verordening nr. 160/80 hebben ingesteld, niet ontvankelijk is (zie het arrest van 26 februari 1981, zaak 64/80, Giuffrida en Campogrande, Jurispr. 1981, blz. 693), kunnen zij — aldus het Parlement — hetzelfde doel niet bereiken via een exceptie van onwettigheid. Artikel 184 EEG-Verdrag betreft alleen het geval waarin de verzoeker gerechtigd is een rechtstreeks beroep krachtens artikel 173 in te stellen, doch de termijn heeft laten verstrijken.

In repliek verwijzen *verzoekers* vooreerst naar 's Hofs rechtspraak, volgens welke een salarisafrekening een bezwarende handeling is in de zin van het Statuut, die de termijnen voor beroep doet ingaan wanneer het genomen besluit daarin duidelijk tot uitdrukking komt.

Voorts betogen zij, dat de exceptie van onwettigheid voorzien in artikel 184 EEG-Verdrag, bedoeld is enerzijds om niet-bevoorrechte verzoekers in staat te stellen de geldigheid te betwisten van een normatieve maatregel die op hen wordt toegepast, en anderzijds om de toepassing te verhinderen van onwettige handelingen van algemene strekking, waartegen niet meer kan worden opgekomen omdat te termijn voor het instellen van een beroep tot nietigverklaring is verstreken.

In repliek antwoordt het *Parlement,* dat de rechtspraak vooralsnog alleen betrekking heeft op de vraag of een salarisafrekening de termijnen doet ingaan, wat nog niet betekent dat zij een besluit is in de zin van het Statuut.

In casu zijn verzoekers concreet bezwaard door de salarisafrekeningen, maar deze berusten geheel en al op de verordening waartegen verzoekers niet kunnen opkomen bij wege van de exceptie van onwettigheid.

Ten gronde

Tot staving van de tegen verordening nr. 160/80 opgeworpen exceptie van onwettigheid voeren *verzoekers* zes middelen aan.

In de eerste plaats is de redengeving van verordening nr. 160/80 onjuist. Anders dan in de tweede overweging wordt gezegd, is deze verordening niet vastgesteld om „ongewilde verhogingen" van de geldelijke rechten, die het gevolg waren van de verwerking van de aanpassingscoëfficiënt in de salaristabellen, te corrigeren.

Verordening nr. 3177/76, waarvan de bij verordening nr. 160/80 gecorrigeerde verhogingen een uitvloeisel waren, was immers door de Raad vastgesteld ondanks het afwijkend advies van de Commissie, de personeelsvertegenwoordigers en de werkgroep-Statuut en nadat de personeelsvertegenwoordigers uitdrukkelijk op het probleem van de distorsies hadden gewezen. De Raad had deze methode vroeger trouwens al tweemaal beproefd, telkens met hetzelfde resultaat. De Raad moet zich dus volkomen bewust zijn geweest van het risico dat de voorgenomen ingreep tot distorsies zou leiden.

In dezelfde lijn ligt het derde middel van verzoekers, inhoudende dat de Raad, door bij de vaststelling van verordening nr. 3177/76 alle waarschuwingen in de wind te slaan, te kort is geschoten in de zorgvuldigheid die hij omwille van een goed administratief beheer in acht had te nemen. De Raad heeft alle gevolgen van verordening nr. 3177/76, wat die ook mochten zijn, dus bewust voor zijn rekening genomen en kan zich te zijner rechtvaardiging achteraf niet op een zogenoemde vergissing beroepen.

Volgens het tweede middel van verzoekers is verordening nr. 160/80 onverenigbaar met artikel 65 van het Statuut en met de in 1976 vastgestelde nieuwe aanpassingsmethode. Overeenkomstig het arrest van 5 juni 1973 (zaak 81/72, Commissie t. Raad, Jurispr. 1973, blz. 575) was de Raad bij de jaarlijkse aanpassing van het bezoldigingspeil voor 1979 gehouden aan de criteria die hij met de nieuwe aanpassingsmethode zelf had vastgesteld. Deze methode nu voorziet niet in de mogelijkheid, dat de Raad het bezoldigingspeil van de referentieperiode — in casu het tijdvak van 1 juli 1978 tot 30 juni 1979 — in heroverweging neemt. De Raad was dus niet bevoegd om bij de aanpassing voor 1979 van gewijzigde salarisschalen uit te gaan. Alleen een vergissing bij de opstelling van de schalen kan achteraf een rechtvaardiging opleveren om van de aanpassingsmethoden af te wijken. Met verordening nr. 160/80 heeft de Raad echter niet een vergissing gecorrigeerd, maar is hij teruggekomen van zijn oordeel over het bezoldigingsbeleid dat hij in 1976 had geformuleerd.

Tegen deze achtergrond beroepen verzoekers zich in hun vierde en vijfde middel ook op het beginsel inzake de bescherming van het gewettigd vertrouwen en van de verworven rechten.

Dankzij de herzieningsclausule in de nieuwe aanpassingsmethoden kon de Raad bij de vaststelling van verordening nr. 2859/77 en vervolgens in 1978, in overeenstemming met het standpunt van de personeelsvertegenwoordiging in 1976, de verwerking van de aanpassingscoëfficiënten in de tabel voor de toekomst wijzigen door een formule voor de aanpassing van de belastingschijven op te nemen. Hij heeft het gewettigd vertrouwen van verzoekers in de naleving van de vastgestelde methode echter geschonden door de herzieningsclausule

aan te grijpen om de verwerking van de aanpassingscoëfficiënten in de tabel opnieuw ter discussie te stellen.

Ten aanzien van de latere jaarlijkse aanpassingen van hun bezoldiging beroepen verzoekers zich voorts op hun krachtens verordening nr. 3177/76 verworven rechten op handhaving van de salarisschalen die door verwerking van de destijds geldende aanpassingscoëfficiënten tot stand zijn gekomen.

Met hun zesde middel ten slotte betogen verzoekers, dat bij de vaststelling van verordening nr. 160/80 wezenlijke vormvoorschriften zijn geschonden. De Raad heeft de verordening vastgesteld nog voordat het Europees Parlement zijn — overigens negatief — advies had uitgebracht. Voorts heeft de Raad zich niet gehouden aan de door het Parlement overeenkomstig de gemeenschappelijke verklaring van 4 maart 1975 (PB C 89 van 1975, blz. 1) gevraagde overlegprocedure en evenmin aan de procedure van overleg met het personeel, die hij nog vóór het advies van het Parlement heeft beëindigd.

Het *Europees Parlement* verklaart zich, voor wat de grond van het beroep betreft, aan 's Hofs oordeel te refereren.

IV — Mondelinge behandeling

Partijen zijn ter terechtzitting van 15 september 1983 in hun pleidooien gehoord.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 10 november 1983 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 25 november 1980, hebben K. Andersen en 28 andere ambtenaren van het Europees Parlement krachtens artikel 179 EEG-Verdrag beroep ingesteld tot nietigverklaring van hun salarisafrekeningen over februari en maart 1980, voor zover deze gebaseerd zijn op de bepalingen van verordening nr. 160/80 van de Raad van 21 januari 1980 houdende wijziging van het Statuut van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van deze Gemeenschappen (PB L 20 van 1980, blz. 1).

2 Verzoekers preciseren dat hun beroep gericht is tegen tot hen gerichte individuele besluiten, en dat zij bij wege van een exceptie van onwettigheid de geldigheid betwisten van verordening nr. 160/80 die de rechtsgrondslag van de bestreden besluiten vormt.

3 Het Europees Parlement werpt tegen dit beroep twee excepties van niet-ontvankelijkheid op. Het betoogt vooreerst, dat de salarisafrekeningen waarvan

de nietigverklaring wordt gevorderd, slechts de loutere uitvoering door de administratie zijn van bepalingen van algemene strekking, betreffende de bezoldiging van de ambtenaren, en dat zij derhalve niet als besluiten kunnen worden aangemerkt, daar geen enkel administratief gezag over welk probleem dan ook een besluit had te nemen.

4 Deze exceptie moet worden verworpen. Ingevolge de rechtspraak van het Hof, inzonderheid het arrest van 27 oktober 1981 (gevoegde zaken 783 en 786/79, Venus en Obert, Jurispr. 1981, blz. 2445), maakt een door een instelling vastgestelde en aan een ambtenaar afgegeven salarisafrekening een bezwarende handeling uit waartegen een klacht, en eventueel een beroep, kan worden gericht. De omstandigheid dat de betrokken instelling enkel de geldende verordeningen toepast, is daarbij niet ter zake dienend.

5 Het Europees Parlement voert in de tweede plaats aan, dat de door verzoekers opgeworpen exceptie van onwettigheid niet toelaatbaar is. Ofschoon blijkens de rechtspraak van het Hof voor verzoekers geen rechtstreeks beroep tegen een verordening openstaat, zouden zij hetzelfde doel evenmin via een exceptie van onwettigheid kunnen bereiken. Artikel 184 EEG-Verdrag zou in het onderhavige geval niet van toepassing zijn, daar deze bepaling het bijzondere geval betreft dat de verzoeker gerechtigd is overeenkomstig artikel 173 rechtstreeks beroep in te stellen, doch de termijn heeft laten verstrijken.

6 Op dit punt kan worden volstaan met te herinneren aan wat het Hof overwoog in zijn arrest van 6 maart 1979 (Zaak 92/78, Simmenthal, Jurispr. 1979, blz. 777), namelijk dat in artikel 184 EEG-Verdrag een algemeen beginsel tot uitdrukking komt, krachtens hetwelk iedere procespartij met het oog op de nietigverklaring van een tot haar gerichte beschikking de rechtsgeldigheid van eerdere, aan de bestreden beschikking ten grondslag liggende regelgevende handelingen incidenteel mag aanvechten.

7 Hieruit volgt dat de middelen van het Parlement betreffende de ontvankelijkheid, moeten worden verworpen en dat er termen aanwezig zijn om de zaak ten gronde te onderzoeken.

8 De zes middelen van verzoekers zijn stuk voor stuk gericht tegen de geldigheid van verordening nr. 160/80. Het Europees Parlement refereert zich terzake aan 's Hofs oordeel.

9 Het eerste middel is ontleend aan onjuiste motivering van de verordening. In de considerans hiervan wordt gesproken over de noodzaak om „ongewilde" verhogingen van de geldelijke rechten ten gevolge van de verwerking van de aanpassingscoëfficiënten in de tabellen van de ambtenarensalarissen te corrigeren, terwijl de Raad in werkelijkheid was gewaarschuwd voor de risico's die de manier waarop de verwerking plaatsvond, aankleefden en voor de distorsies die er het gevolg van zouden zijn; toen de Raad er toch toe overging, zou hij dus met volledige kennis van zaken hebben gehandeld.

10 Tot verwerking van de aanpassingscoëfficiënt in de in het Statuut opgenomen salaristabellen had de Raad besloten op 29 juni 1976, in het kader van een nieuwe aanpassingsmethode voor de ambtenarensalarissen. De verwerking kwam tot stand bij verordening nr. 3177/76 van de Raad van 21 december 1976 houdende aanpassing van de bezoldigingen en de pensioenen van de ambtenaren en andere personeelsleden der Europese Gemeenschappen, alsmede van de aanpassingscoëfficiënten welke van toepassing zijn op deze bezoldigingen en pensioenen (PB L 359 van 1976, blz. 1). Deze verordening voerde met ingang van 1 januari 1977 nieuwe salaristabellen in en bracht tegelijk de aanpassingscoëfficiënt voor België en Luxemburg, die vanaf 1 juli 1976 157,8 had bedragen, terug tot 100.

11 Er zij op gewezen, dat in de considerans van verordening nr. 160/80 uitdrukkelijk wordt gezegd, dat na de verwerking van de aanpassingscoëfficiënt 157,8 in de salaristabellen was geconstateerd dat de wijze waarop die verwerking had plaatsgevonden, „aanleiding heeft gegeven tot ongewilde verhogingen van de aan de betrokkenen uitgekeerde bedragen", en dat het daarom dienstig was „een oplossing voor deze situatie te vinden door de tabellen van de basissalarissen tot hun juiste niveau terug te brengen." De verordening zelf maakt in haar considerans dus reeds duidelijk dat het erom ging, bepaalde situaties te corrigeren die na de hervorming van 1976 aan de dag waren getreden, en waarin het was gekomen tot verhogingen der uitgekeerde bedragen, die met de hervorming als zodanig niets hadden uit te staan.

12 Deze overwegingen leveren een voldoende motivering op voor de ingreep die als „schoning van de salaristabel" („nettoyage de la grille") bekend staat. Inzonderheid blijkt uit de aan verordening nr. 160/80 voorafgaande besluiten en verordeningen niet, dat in het kader van de in 1976 gekozen aanpassingsmethode voor de salarissen bij de Raad meer de bedoeling heeft voorge-

zeten om bepaalde ambtenaren boven andere te begunstigen, dan om de verwerking van de aanpassingscoëfficiënt te regelen, zij het dat zulks zo geschiedde dat bepaalde distorsies, waarvan de Raad destijds overigens de omvang onderschatte, achteraf moesten worden gecorrigeerd.

13 Het tweede middel is ontleend aan schending van het recht, doordat de Raad zich niet heeft gehouden aan de criteria die hijzelf heeft vastgesteld in het besluit van 1976 betreffende de methode voor aanpassing van de salarissen. Terwijl verordening nr. 3177/76 een correcte toepassing vormde van de in dat besluit omschreven aanpassingsmethode, zou met verordening nr. 160/80 daarvan zijn teruggekomen doordat deze verordening de basissalarissen „tot hun juiste niveau terugbracht", waarmee de ten aanzien van de salarisaanpassing aangegane verbintenissen werden geschonden.

14 Het middel moet worden verworpen. Enerzijds gaat het voorbij aan het feit dat de Raad in het besluit van 1976 een herzieningsclausule had opgenomen, die inzonderheid betrekking had op eventuele distorsies die door de verwerking van de aanpassingscoëfficiënt in de salarisschaal konden worden veroorzaakt. Anderzijds strekte de bij dat besluit vastgestelde methode tot tenuitvoerlegging van artikel 65 van het Statuut; zij kan de Raad dus wel binden bij de uitoefening van zijn bevoegdheid ex artikel 65 ter zake van de aanpassing der salarissen, maar zij speelt geen rol bij verordening nr. 160/80; dit is immers een verordening tot wijziging van het Statuut overeenkomstig artikel 24 van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben, die is vastgesteld met inachtneming van de voor zulk een wijziging voorziene procedures en waarborgen.

15 Als derde middel voeren verzoekers aan, dat de Raad het zorgvuldigheidsbeginsel heeft geschonden, doordat de distorsies die hij met verordening nr. 160/80 heeft willen wegwerken, het rechtstreeks gevolg waren van de uitvoering van verordening nr. 3177/76. De Raad zou die distorsies hebben kunnen voorkomen indien hij, overeenkomstig het voorstel van de personeelsvertegenwoordigers, de verwerking van de aanpassingscoëfficiënt in de salaristabel had uitgesteld teneinde eerst de nodige berekeningen te maken om de mogelijke distorsies juist te kunnen beoordelen.

16 Het middel ziet over het hoofd, dat de verordeningen nrs. 3177/76 en 160/80 niet dezelfde materie regelen. De eerste legt 's Raads besluit van 29 juni 1976 ten uitvoer door — onder voorbehoud van een latere herziening, met name voor wat de eventuele distorsies betreft — de aanpassingscoefficiënt in de salarisschaal te verwerken, terwijl de tweede verordening juist een einde aan de distorsies beoogt te maken. Het stond immers aan de Raad om die distorsies, waardoor bepaalde ambtenaren voor wat hun geldelijke rechten betreft, werden bevoordeeld ten opzichte van andere, zo snel mogelijk op te heffen. Het middel moet mitsdien worden verworpen.

17 Met het vierde en het vijfde middel wordt de Raad verweten, met verordening nr. 160/80 de beginselen inzake de bescherming van het gewettigd vertrouwen, respectievelijk van de door verzoekers verworven rechten te hebben geschonden.

18 Deze middelen zijn in de eerste plaats gebaseerd op de stelling, dat verordening nr. 160/80 wezenlijk afwijkt van de methode waarvoor de Raad in juni 1976 had gekozen. Uit het voorgaande blijkt evenwel reeds, dat deze verordening buiten het toepassingsgebied ligt van de methode die met het oog op de uitvoering van artikel 65 van het Statuut is vastgesteld.

19 De twee middelen steunen voorts op de — iets van de vorige verschillende — stelling, dat de Raad de ingevolge verordening nr. 3177/76 door de ambtenaren verworven rechten niet mag aantasten dan in geval van vaststelling van een nieuwe aanpassingsmethode voor de salarissen.

20 Dienaangaande zij eraan herinnerd, dat volgens verordening nr. 160/80, die terugwerkt tot 1 juli 1979, niets wordt teruggevorderd van de bedragen die de betrokkenen hebben ontvangen in de periode tussen deze datum en die waarop de verordening in werking trad, namelijk 27 januari 1980. Bovendien behelst de verordening overgangsmaatregelen teneinde de distorsies geleidelijk weg te werken zonder dat dit leidt tot een verlaging van de door de betrokkenen ontvangen nettobedragen. Daarenboven werden door verordening nr. 161/80 van de Raad van 21 januari 1980 houdende de jaarlijkse aanpassing van de bezoldigingen op basis van de „geschoonde" salarisschalen (PB L 20 van 1980, blz. 5), de bezoldigingen, zoals zij uit de toepassing van verordening nr. 160/80 voortvloeiden, eveneens per 1 juli 1979 in die mate opgetrokken dat, enkele bijzondere gevallen buiten beschouwing gela-

ten, de verlaging van de basissalarissen ten gevolge van de „schoning" van de salaristabel, onmiddellijk werd goedgemaakt.

21 In die onstandigheden was er geen sprake van schending van gewettigd vertrouwen of van verworven rechten. Het argument van verzoekers, dat in dit verband niet moet worden onderzocht of de ontvangen nettobedragen al dan niet lager waren, doch of het bezoldigingspeil voor een bepaalde tijd werd bevroren, moet in een geval als het onderhavige, waarin de betrokken verordening juist een einde beoogde te maken aan ongerechtvaardigde verhogingen zoals die welke uit de voordien geldende salarisschaal voortvloeiden, worden verworpen.

22 Het zesde middel is ontleend aan schending van wezenlijke vormvoorschriften. Door verordening nr. 160/80 op 21 januari 1980 vast te stellen, terwijl het advies van het Europees Parlement eerst op 18 januari 1980 was uitgebracht, zou de Raad zijn verplichting om dat advies in aanmerking te nemen, niet zijn nagekomen; dusdoende zou hij tevens de regels betreffende de dialoog tussen de Raad en het personeel hebben geschonden, die uitgaan van de onderstelling dat alle gegevens van het probleem bekend zijn. Tenslotte zou de Raad de gemeenschappelijke verklaring over het overleg tussen de instellingen hebben geschonden, nu het Parlement vergeefs om overleg terzake had verzocht.

23 De grief dat geen rekening zou zijn gehouden met het advies van het Europees Parlement, mist feitelijke grondslag. Blijkens documenten van het secretariaat van de Raad, die zich bij de processtukken bevinden, besloot het Comité van Permanente Vertegenwoordigers op 18 januari 1980, na ervan in kennis te zijn gesteld dat het diezelfde dag door het Parlement vastgestelde advies overeenkwam met het ontwerp-advies dat het Comité bekend was, het onderzoek van het probleem van de personeelssalarissen te hervatten en de Raad twee ontwerp-verordeningen ter vaststelling voor te leggen, tezamen met enkele verklaringen die in het proces-verbaal van de Raadsvergadering moesten worden opgenomen. Hieruit blijkt, dat de Raad het advies van het Parlement naar behoren in overweging heeft genomen.

24 Met betrekking tot het interinstitutioneel overleg verwijzen verzoekers naar de gemeenschappelijke verklaring van het Parlement, de Raad en de Com-

missie van 4 maart 1975 (PB C 89 van 1975, blz. 1). Volgens deze verklaring kan de daarbij ingestelde overlegprocedure worden toegepast voor de communautaire besluiten van algemene strekking, die belangrijke financiële gevolgen hebben en waarvan de vaststelling niet dwingend voortvloeit uit reeds bestaande besluiten.

25 Daaruit volgt dat deze procedure niet bedoeld is voor het geval dat het betrokken communautaire besluit geen belangrijke financiële gevolgen heeft. Wat verordening nr. 160/80 betreft, hebben verzoekers niet aangetoond of ook maar gesteld dat zij zulke gevolgen zou hebben. In deze omstandigheden moet hun grief worden verworpen, aangezien het loutere feit dat het Parlement om overleg had verzocht, niet van die aard is dat het de wettigheid van de verordening zou aantasten.

26 Uit het voorafgaande volgt, dat het beroep in zijn geheel moet worden verworpen.

Kosten

27 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Volgens artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering blijven echter de kosten door de instellingen ter zake van beroepen van personeelsleden der Gemeenschappen gemaakt, te hunnen laste.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

rechtdoende:

1. **Verwerpt het beroep.**

2. Verstaat dat elk der partijen de eigen kosten zal dragen.

Koopmans O'Keeffe Bosco

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 19 januari 1984.

Voor de griffier
J. A. Pompe
adjunct-griffier

De president van de Eerste kamer
T. Koopmans

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL S. ROZÈS

(zie zaak 211/80, blz. 147)